

**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ (FATF)
İLE İLİŞKİSİ, KARA PARA AKLAMANIN ÖNLENMESİ VE
TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELE (AML/CTF)
KAPSAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATI,
MONEYVAL'IN ÜYELERİ VE İŞLEYİŞİ**

İLHAMİ UTKU ÖZKAN

İstanbul, 2020

İçindekiler

GİRİŞ	3
I. Avrupa Birliği'nin Mali Eylem Görev Gücü (FATF) İle İlişkisi ve AML/CTF Mevzuatı.....	3
A. FATF'nin Yapısı.....	3
B. Avrupa Birliğinde Yasa Yapma Yolları ve Özellikle Direktifler.....	4
1. Birincil Mevzuat.....	4
2. Milletlerarası Anlaşmalar	4
3. İkincil Mevzuat.....	4
C. Avrupa Birliği'nin AML/CTF Mevzuatı ve Yapılan Düzenlemelere FATF'nin Etkileri.....	6
1. Birinci Kara Para Aklama Direktifi (Anti Money Laundering Directive, 1AMLD)	6
2. İkinci Kara Para Aklama Direktifi (Second Anti Money Laundering Directive, 2AMLD)	9
3. Üçüncü Kara Para Aklama Direktifi (Third Anti Money Laundering Directive, 3AMLD).....	13
4. Dördüncü Kara Para Aklama Direktifi (Fourth Anti Money Laundering Directive, 4AMLD)....	19
5. Beşinci Kara Para Aklama Direktifi (Fifth Anti Money Laundering Directive, 5AMLD).....	24
II. Moneyval'ın İşleyişi ve Üyeleri	29
SONUÇ.....	32
Kaynakça.....	33

GİRİŞ

1980'li yılların sonlarından itibaren dünya genelinde kara para aklamanın önlenmesine yönelik düzenlemeler yapıldığı gözlemlenmektedir. Başta uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirler olmak üzere yasa dışı yollarla elde edilen gelirlerin dolaşıma girmesinin engellenmesi yani kara para aklama faaliyetinin engellenmesi adına yalnızca ulusal düzeyde değil uluslararası düzeyde de tedbirler alınmıştır. İlk olarak G-7 ülkeleri 1989 yılında kara para aklama ile mücadele amacıyla Mali Eylem Görev Gücü'nü (Financial Action Task Force, FATF) kurmuş ardından Avrupa Birliği de (AB) bu süreçte FATF'nin tavsiye kararlarına paralel olarak ilki 1991 yılında ve sonuncusu 2018 yılında yürürlüğe girmiş olan beş adet AML (Anti Money Laundering, Kara Para Aklamanın Önlenmesi) direktifini kabul etmiştir. Bu çalışmanın ilk bölümünde Avrupa Birliğinin kara para aklamanın engellenmesi ve terörün finansmanı ile mücadeleye (Counter-Terrorism Financement) ilişkin mevzuatı incelenecek ve gerekli yerlerde bu mevzuatların FATF'nin tavsiye kararları ile olan ilişkisine değinilecektir. İkinci bölümünde ise Avrupa Komisyonunun gözlemleyici kurulu olan Moneyval'a ilişkin bilgi verilecektir.

I. Avrupa Birliği'nin Mali Eylem Görev Gücü (FATF) İle İlişkisi ve AML/CTF Mevzuatı

A. FATF'nin Yapısı

1989 yılında G-7 ülkeleri (ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada) tarafından kurulan Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force, FATF), karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele alanında hem ulusal hem de uluslararası alanda politikalar geliştiren ve bu politikaları destekleyen temel bir uluslararası organizasyondur. İlk başta, OECD bünyesinde karapara aklamanın uluslararası alanda önlenmesi amacıyla oluşturulan organizasyon; 11 Eylül 2001 tarihinden sonra vizyonuna terörün finansmanı ile mücadeleyi de dâhil etmiştir. FATF, ayrıca, uluslararası finansal sistemin kötüye kullanılmasını önlemek amacıyla alandaki diğer uluslararası organizasyonlarla işbirliği halinde çalışarak, konuya ilişkin ulusal düzeydeki zayıf noktaları tespit etmeye de çalışmaktadır¹.

FATF, 37 üye ülke ve 2 üye bölgesel kuruluş olmak üzere 39 üyeden oluşmaktadır. Üye 2 bölgesel kuruluştan biri Avrupa Komisyonu (European Commission) olup diğeri ise Körfez İşbirliği Konseyi'dir (Gulf Co-operation Council)².

FATF, karapara aklama ile mücadele standartlarını ortaya koymak amacıyla 1990 yılında 40 maddelik bir tavsiye karar listesi oluşturmuştur. Üye ülkelerin ve kuruluşların söz konusu

¹ <https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/fatf-mali-eylem-gorev-gucu>, Erişim Tarihi:14/11/2020.

² <https://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers>, Erişim Tarihi:14/11/2020.

tavsiye kararları gözeterek iç hukuklarında gerekli düzenlemeleri yapmaları amaçlanmakta olup bu uyum süreci ayrıca FATF tarafından kontrol edilmektedir.

Avrupa Birliği terörün finansmanı ve kara para aklanması ile mücadele kapsamında FATF'nin tavsiye kararları ışığında çeşitli direktifler kabul etmiş olup direktiflerin Avrupa Birliği Hukuku çerçevesinde ne ifade ettiği, ne kadar bağlayıcı olduğu ve özellikle terörün finansmanı ve kara para aklanması ile mücadele kapsamında kabul edilen söz konusu direktifler ve içerikleri sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak incelenecektir.

B. Avrupa Birliğinde Yasa Yapma Yolları ve Özellikle Direktifler

Avrupa Birliği hukukunun yazılı olan kaynakları birincil mevzuat (kurucu anlaşmalar), ikincil mevzuat (tüzükler, direktifler, görüşler, kararlar) ve milletlerarası anlaşmalar olmak üzere üç başlıkta incelenmektedir.

1. Birincil Mevzuat

Birliğin kuruluş, işleyiş ve organlarına ilişkin temel kuralların yer aldığı mevzuattır. Ulusal devletlerin anayasalarına benzer. Kurucu anlaşmalar ve bu anlaşmalarda zaman içinde ihtiyaçlardan doğan değişiklikler yapan diğer antlaşmalar birincil mevzuatı oluşturur. Ayrıca, bu antlaşmaları tamamlayan ek ve protokoller de birincil mevzuata dahildir. Öte yandan, birliğe yeni katılan üye devletlerle yapılan "katılma antlaşmaları" da aynı kapsamdadır³. Bununla birlikte Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi de Lizbon Anlaşması'ndan (Kasım 2009) bu yana Avrupa Birliği'nin birincil kaynakları arasında yer almaktadır.

2. Milletlerarası Anlaşmalar

Avrupa Birliği hukukunun yazılı kaynakları arasında yer alan milletlerarası anlaşmalar birliğin bir ya da birden çok devlet veya uluslararası örgüt ile birliğin tek başına tüzel kişiliğini kullanarak yaptığı (örneğin ticari anlaşmalar) ya da birliğin üye devletler ile birlikte taraf olarak yaptığı (Örneğin ortaklık anlaşmaları) ya da son olarak üye devletlerin tümünün taraf olduğu çok taraflı milletlerarası anlaşmalardır⁴.

3. İkincil Mevzuat

Avrupa Birliği'nin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (TFEU) Birliğin Hukuki Tasarrufları Başlıklı 288. maddesi ikincil mevzuat olarak ifade edilen tüzük, direktif tavsiye karar ve görüşlerin kaynağını oluşturmaktadır. Söz konusu kanun maddesi sayılan yasama yolları arasında da bağlayıcı olup olmama yönünden bir ayrıma gitmiştir. Buna göre tüzükler, direktifler ve kararlar birlik üyesi ülkeler nezdinde bağlayıcı olup tavsiye ve görüşler ise isimlerinden de anlaşılacağı üzere bağlayıcı olmayan mevzuatlardır.

---

³ Mehmet Nuri **TAPAN**, Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları Ve Ulusal Hukuka Etkileri Avrupa Adalet Divanı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi Sayı 1998/3, S. 991.

⁴ Örn. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

a) Tüzük

TFEU'nun 288. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş olan tüzükler genel uygulama alanına sahip olup bütünüyle bağlayıcıdır. Tüm üye devletlere doğrudan uygulanırlar. Diğer ikincil yasama yollarından farklı olarak tüzükler, üye ülkelerin yetkili makamlarının ayrıca yeni bir işlem yapmasına gerek olmaksızın doğrudan uygulanır ve yürürlüğe girdiği anda tüm üye devletler adına hukuki sonuç doğururlar.

b) Direktifler

Direktifler, Avrupa Birliği'nin ikincil mevzuatının bir parçasını oluşturur. Bu nedenle, kurucu antlaşmalara uygun olarak Avrupa Birliği kurumları tarafından kabul edilmektedirler⁵.

Direktifler, TFEU'nun 288inci maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiş olup üye ülkelerin tümüne ya da belirli bir bölümüne hitaben çıkarılır. Direktifler, muhatap alınan her üye devlet nezdinde direktif ile ulaşılmak istenen amaç, ilke ve süreler bağlamında bağlayıcı olmakla beraber şekil ve yöntem seçimini, yani belirlenen amaca ulaşmak için üye devletlerin nasıl bir politika izleyeceğini ulusal otoritelere (üye devletlere) bırakmaktadır.

Örneğin "Avrupa Birliğinde Çalışma Sürelerinin Düzenlenmesine Dair Direktif"⁶; Avrupa Birliği'nde izin verilen haftalık çalışma süresi üst sınırlarını, en az zorunlu dinlenme süresinin ne kadar olduğunu belirlemektedir ve belirlenen normlar muhatap alınan üye ülkeler için bağlayıcıdır. Ancak, direktifin muhatabı olan her ülke direktif ile belirlenen ve bağlayıcı olan kuralları kendi ülkesinde nasıl uygulayacağını belirlemek konusunda serbest olup bu noktadan sonra yetki ulusal kanun koyuculara geçmektedir.

Bu sunumun konusunu oluşturan terörün finansmanı ve kara para aklanması ile mücadeleye ilişkin Avrupa Birliği Mevzuatı da direktifler ile oluşturulmakta olup söz konusu direktifler bir sonraki bölümde detaylı olarak incelenecektir.

c) Kararlar

TFEU'nun 288inci maddesinde öngörülen bağlayıcı tasarruf türlerinin sonuncusunu kararlar oluşturmaktadır. Kararlar, muhatapları için bütün unsurları ile bağlayıcıdır. Ancak burada birlik kurumlarının kararları incelenirken ikili bir ayrıma gitmek gerekmektedir. Çıkarılan kararların bir bölümü özel nitelikli olup, herhangi bir AB Hukuku normunun somut olaya uygulanmasını içeren, etkileri bireysel düzeyde görülen kararlardır.

Genel kararlar ise, Konsey (tek başına veya Avrupa Parlamentosu ile ortaklaşa) veya Komisyonun bir konuda uygulamanın riayet edeceği genel şartları veya genel usulü belirlemek ya da bir hukuki durum tespiti yapmak amacıyla aldığı kararlardır.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:l14527>, Erişim Tarihi: 14/11/2020.

⁶ Council Directive 2003/88/EC (2003).

Genel nitelikli kararların iç hukuka geçirilmesi gerekebileceğinden bunlar doğrudan uygulanmasa da, bireysel nitelikli kararların doğrudan uygulanabilir nitelikte olduğu ifade edilebilir.

d) Tavsiyeler ve Görüşler

TFEU'nun 288inci maddesinin ilk fıkrasında ikincil mevzuatın yasama yöntemleri olarak tavsiyeler ve görüşlerden bahsedilmiş son fıkrasında ise bu tavsiye ve görüşlerin bağlayıcı olmadığı belirtilmiştir. Örnek vermek gerekirse, karar alma süreci çerçevesinde karar alma yetkisi olmayan kurumların (Ekonomik Sosyal Komite, Bölgeler Komitesi gibi) açıkladığı görüşler bu kapsamda değerlendirilebilir.

C. Avrupa Birliği'nin AML/CTF Mevzuatı ve Yapılan Düzenlemelere FATF'nin Etkileri

Avrupa Birliğinde kara para aklamanın önlenmesi ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında yasa yapma girişimi ilk olarak 1991 yılında "Birinci Kara Para Aklama Direktifi" (Anti Money Laundering Directive, 1AML) ile başlamıştır. Sonrasında ise FATF'nin tavsiye kararının da etkisiyle 4 adet daha direktif Avrupa Birliği tarafından kabul edilmiştir. Bu bölümde direktiflerin taşıdığı genel özelliklerden bahsedilecek ve barındırdığı önemli maddeler irdelenecektir.

1. Birinci Kara Para Aklama Direktifi (Anti Money Laundering Directive, 1AML)⁷

Birinci Kara Para Aklama Direktifi (1AML), 1991 yılında Avrupa Birliği tarafından, Finansal Sistemin Kara Para Aklama Amacıyla Kullanımının Önlenmesine İlişkin Konsey Direktifi (Council Directive On Prevention Of The Use Of The Financial System For The Purpose Of Money Laundering) başlığı ile kabul edilmiştir.

1AML'nin ana odak noktası isminden de anlaşılacağı üzere terörün finansmanının engellenmesinden ziyade, kara paranın finans kurumları aracılığıyla aklanmasına engel olmak adına finans kurumlarına getirilen çeşitli yükümlülüklerden oluşmaktadır. Özellikle 1980 yılı ve sonrasında dünya genelinde hızla artan uyuşturucu trafiği beraberinde çok büyük miktarda kara paranın dolaşıma girmesine sebep olmuş, söz konusu uyuşturucu trafiğinin önüne geçebilmek ve buradan gelen kara paranın dolaşıma girmesini engelleyebilmek adına uluslararası boyutta düzenleme yapılması ihtiyacı hissedilmiştir. Bu çerçevede 1AML birlik tarafından kabul edilmiş ve nihayet finans kurumlarına müşterilerinin kimliğini doğrulaması ve şüphe duyulan herhangi bir para trafiğinin ilgili üst kurumlara bildirilmesi gibi yükümlülükler getirilmiştir.

Direktifin giriş bölümüne bakıldığında, kara para aklama ile mücadelede yalnızca cezai yaptırımların yeterli olmayacağı, finansal sistemin de kendi içerisinde gerekli tedbirleri alması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda kara para aklama eyleminin genellikle uluslararası

⁷ Council Directive 91/308/EEC (1991).

bağlamda gerçekleşmesi sebebiyle ulusal düzeyde alınacak tedbirlerin yetersiz olacağı tespit edilmiş olup söz konusu finansal önlemlerin AB tarafından alınmasının çok daha etkili olacağı düşünülmüştür. Bununla birlikte, birlik tarafından alınacak olan tedbirlerin FATF'nin tavsiye kararları ile uyumlu olması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi 1AMLD her ne kadar uyuşturucuyla ilgili suçların gelirlerine odaklanmış olsa kara para aklamanın, yalnızca uyuşturucuyla ilgili suçların gelirlerine konu olmak zorunda olmadığı, aynı zamanda “organize suç” ve “terörizm” gibi diğer suçların faaliyetlerinin gelirlerine de konu olabileceği belirtilmiştir.

Madde 1

Direktifin ilk maddesi ile “kara para aklama” kavramı tanımlanarak hangi hareketlerin kasıtlı olarak yapıldığında “kara para aklama” olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Buna göre madde kapsamında “kara para aklama” eylemi olarak değerlendirilecek fiiller;

- a) Malvarlığının suç faaliyeti veya suç teşkil etmeyen yasadışı bir faaliyete katılım aracılığıyla elde edildiğini bilerek, malvarlığının yasadışı kökenini gizlemek ya da olduğundan farklı göstermek veya eylemin içerisinde yer alan herhangi bir kişiye yardım etmek amacıyla, dönüştürülmesi veya devri,
- b) Malvarlığının suç faaliyeti veya suç teşkil etmeyen yasadışı bir faaliyete katılım aracılığıyla elde edildiğini bilerek, malvarlığının gerçek mahiyetinin, kaynağının, yerinin, hareketinin, malvarlığına ilişkin hakların ya da malvarlığının gizlenmesi veya olduğundan daha farklı gösterilmesi,
- c) Teslim anında malvarlığının suç faaliyeti veya suç teşkil etmeyen yasadışı bir faaliyete katılım aracılığıyla elde edildiğini bilerek, malvarlığının edinilmesi, bulundurulması veya kullanılması,
- d) Yukarıda bahsedilen fiillerden herhangi birine iştirak, yardım ve yataklık, kolaylaştırma ve danışmanlık yapma girişimleri

şeklinde olup, Avrupa Birliği mevzuatında ilk kez kara para aklama eyleminin tanımı geniş bir biçimde yapılmıştır.

Aynı maddenin devamında ise kara para aklama kavramını tanımlarken kullanılan “Malvarlığı” kelimesi ile taşınır veya taşınmaz, maddi veya manevi her tür varlık ve bu tür varlıkların mülkiyetini veya menfaatlerini kanıtlayan yasal belgeler veya araçların kastedildiği belirtilmiştir.

Maddenin devam eden bölümünde “Suç Faaliyetinin” tanımı, “Viyana Sözleşmesi’nin⁸ (3)/(1)/(a) maddesinde belirtilen suç faaliyetleri ve bu direktifin amaçları doğrultusunda üye devletlerden herhangi biri tarafından belirlenmiş diğer suç faaliyetleri” şeklinde yapılmıştır.

Maddenin son kısmında ise “Yetkili Makamlar” kavramından bahsedilmiş ve kavramın tanımı, kredi veya finans kurumlarını denetlemek için yasa veya yönetmelik ile yetkilendirilmiş ulusal düzeydeki makamlar şeklinde yapılmıştır.

Madde 3

Direktifin üçüncü maddesine bakıldığında kara para aklamaya karşı alınacak olan tedbirlerden bahsedilmiştir. Maddenin ilk fıkrasında, üye devletlerin; kredi ve finansman kuruluşlarının iş ilişkilerine girerken, özellikle müşterilerine bir hesap veya tasarruf hesabı açarken veya güvenli saklama imkanları sunarken, müşterilerin kimlik bilgilerinin tespit etmelerini sağlaması gerektiği vurgulanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise ilk fıkrada belirtilen duruma girip kimlik bilgileri halihazırda tespit edilmiş olan kişiler hariç tutularak, kimlik tespitinin, işlemin tek seferde ya da görüntü olarak birkaç seferde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine bakılmaksızın, 15.000 ECU(European Currency Unit, Avrupa Para Birimi) veya daha fazla tutardaki bir meblağı içeren tüm işlemler için gerekli olduğu belirtilmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında müşterilerin kendi adlarına hareket edip etmediklerine dair şüphenin mevcut olması durumunda veya kendi adlarına hareket etmediklerinin kesin olması durumunda, adına hareket edilen kişinin kimliğinin belirlenmesi adına kredi ve finans kuruluşlarının gerekli tedbirleri alabileceği vurgulanmıştır.

Maddenin altıncı fıkrası ile işlem tutarı, belirlenen birimden düşük olsa dahi kara para aklama şüphesinin bulunduğu her durumda kredi ve finans kuruluşlarınca kimlik tespit işlemi yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Maddenin yedinci fıkrasında kredi ve finans kurumlarının müşterilerinin bu direktif kapsamındaki bir kredi veya finans kurumu olması durumunda madde kapsamında öngörülen kimlik belirleme şartlarına tabi olmayacakları belirtilmektedir.

Madde 4

Direktifin dördüncü maddesinin üye devletlere getirdiği yükümlülükler, kredi ve finansman kuruluşları hakkında iç hukukta yapılacak olan düzenlemelere ilişkindir. Buna göre kredi ve finans kuruluşları kara para aklama ile ilgili herhangi bir soruşturma kapsamında kanıt olarak kullanılmak üzere;

---

⁸ 1988 tarihli (Türkiye’nin de tarafı olduğu) Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi.

- a) Üçüncü maddenin birinci fıkrası kapsamında yapılmış olan bir kimlik tespiti durumunda, müşteriyle olan ilişkinin sona ermesinden sonra en az beş yıl süreyle gerekli kanıtların bir kopyasını,
- b) Üçüncü maddenin ikinci fıkrasına göre yapılan kimlik tespiti işlemi olduğunda ise işlemlerin yürütülmesini takiben beş yıl süreyle geçerli ulusal usul hukuku uyarınca mahkemede kabul görebilecek olan belge asıllarını yahut kopyalarını

bulundurmaları gerekmekte olup üye devletlerin ise bunu iç hukuklarında yapacakları düzenlemeler aracılığı ile sağlamaları gerektiği bu madde ile kayıt altına alınmıştır.

Madde 5

Beşinci madde ile kredi ve finans kuruluşlarının, doğası gereği kara para aklamayla ilgili olmasından ötürü şüphe duydukları her işlemi özel dikkatle incelemelerini üye devletlerin sağlaması gerektiği vurgulanmıştır.

Madde 6

Direktifin altıncı maddesinde kara para aklama ile mücadele eden sorumlu makam (yetkili makam) ile kredi ve finans kuruluşlarının ilişkileri düzenlenmiştir. Buna göre yetkili makam ve kredi finans kuruluşlarının işbirliği içerisinde çalışmasını üye devletlerin sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Bu işbirliğinin ise; kredi ve finans kuruluşlarının kendi inisiyatifleri ile yetkili makamları kara para aklama eyleminin göstergesi olabilecek herhangi bir durum hakkında bilgilendirmesi veya bu makamların talepleri üzerine yine kredi ve finans kuruluşlarının ilgili mevzuatın belirlediği prosedürler çerçevesinde yetkili makama bilgi vermesi şeklinde gerçekleştirileceği vurgulanmıştır.

Madde 7

Yedinci madde ile, kredi ve finans kuruluşlarının şüpheli gördükleri işlem talebine ilişkin altıncı maddede belirtilen bildirim yetkili makama yapana kadar geçecek olan süre içerisinde işlemi yapmaktan kaçınmaları gerektiği belirtilmiş ve yine bunu üye devletin sağlaması gerektiği düzenlenmiştir.

Madde 8

Bu madde ile kredi ve finans kuruluşlarına ve bunların yöneticilerine ve çalışanlarına, ilgili müşteriye veya diğer üçüncü kişilere, altıncı ve yedinci maddeler uyarınca yetkililere bilgi aktarıldığını veya kara para aklama soruşturması yürütüldüğünü açıklamama yükümlülüğü getirilmektedir.

2. İkinci Kara Para Aklama Direktifi (Second Anti Money Laundering Directive, 2AMLD)⁹
1991 yılında kabul edilen Kara Para Aklama Direktifi'nin yetersiz kalması ile birlikte 2001 yılında kabul edilen 2AMLD, kara para aklama ile mücadele kapsamında Mali Eylem Planı Görev Gücü'nün 40 tavsiye kararına uygun hareket etmeyi amaçlayarak, ilk direktife bazı

⁹Council Directive 2001/97/EC (2001).

eklemeler getirmiş, kara para aklamanın söz konusu olabileceği iş gruplarını genişletmiş ve aynı zamanda ilk direktifte kara para aklama ile ilişkilendirilebilecek öncül suçları genişletmiştir.

Direktifin giriş bölümünde öncelikle 1AML'D'in yetersiz kaldığı vurgulanmış ve bu direktifin 1AML'D'ye güncelleme getireceğinden bahsedilmiştir. Devamında ise 1AML'D ile getirilen kara para aklama faaliyetlerine ilişkin düzenlemelerin genel olarak uyuşturucu ile ilgili suçları kapsamına aldığı ve bunun yetersiz olduğu vurgulanmış, bu alanda geniş kapsamlı çalışmalar yapan FATF'nin yayınladığı 40 tavsiye kararda da görüleceği üzere kara para aklama eyleminin çok daha geniş bir öncül suç yelpazesine dayalı olduğu belirtilmiştir. Bunun dışında giriş bölümünde, 1AML'D ile kredi ve finans kuruluşları için getirilen kimlik tespitine ilişkin hükümlerin sadece bu kuruluşlara değil bunun yanında kara para aklama eylemine müsait olan her türlü faaliyet alanı ve meslek kuruluşlarına da uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Buna ilişkin olarak ayrıca noterlerin ve bağımsız hukukçuların hizmetlerinde de, kara para aklanması faaliyetine ilişkin büyük risklerin bulunduğu bu kapsamda bahsedilen meslek gruplarına, mesleklerine ilişkin mali ve kurumsal işlemlerde bu direktifin uygulanması gerekliliğinden bahsedilmiştir. 1AML'D'nin içeriğine ilişkin yapılan değişikliklerin tümü 2AML'D'nin ilk maddesi ile yapılmış olduğundan bu bölümde yalnızca "Madde 1" incelenecektir.

Madde 1¹⁰

Maddenin ilk fıkrası 1AML'D'nin ilk maddesini güncellemektedir. Bu doğrultuda, öncelikle "finans kurumu" kavramının kapsamı genişletilmiştir. Buna göre, bir 1AML'D'de yapılan tanım korunmuş olup buna ek olarak döviz büroları ile para transferi büroları¹¹, yatırım şirketleri¹² ve son olarak hisselerini ihraç eden kolektif yatırım kuruluşları da finansal kurum tanımının kapsamına alınmıştır.

Yine ilk fıkrada suç faaliyetinin tanımı da giriş bölümündeki ifadelerle paralel olarak genişletilmiş ve "ciddi bir suçun işlenmesine yönelik her türlü suç faaliyeti" şeklinde ifade edilmiştir. Buna ek olarak "ciddi suçların" neler olabileceği (sayılanlar ile sınırlı olmayacağı da belirtilerek) maddeler halinde belirtilmiştir. Buna göre;

- 1AML'D'de de suç faaliyeti tanımlanırken bahsedilen Viyana Sözleşmesinin (3)/(1)/(a) maddesinde tanımlanan suçlar,

---

¹⁰ Direktif önceki düzenleme (1AML'D) çerçevesinde yalnızca kredi ve finans kurumlarına uygulanırken, 2AML'D kapsamında yapılan değişiklikler ile çok daha fazla kurum ve kişiye uygulanmaya başlamıştır. Bu sebeple, Madde 1 kapsamında kredi ve finans kurumlarına yönelik genel düzenlemelerin çoğu 2AML'D ile "direktife tabi olan kurum ve kuruluşlar" şeklinde değiştirilmiş olup söz konusu değişikliklerden tekrar bahsedilmeyecektir.

¹¹ Direktifin İngilizce metnindeki karşılığı: "money transmission/remittance offices".

¹² Direktifte, "Yatırım Şirketi" kavramının tanımı için 93/22/EEC Sayılı Direktif'e atıf yapılmıştır. İlgili direktifteki yatırım şirketi tanımı "faaliyet alanı, üçüncü şahıslara profesyonel olarak yatırım hizmetleri sunmak olan herhangi bir tüzel kişi" şeklindedir.

- 98/733/JHA sayılı Ortak Eylem Planı'nın 1inci maddesinde tanımlanan¹³ suç örgütlerinin faaliyetleri,
- Avrupa Toplulukları'nın mali çıkarlarının korunmasına ilişkin Sözleşmenin 1inci ve 2nci maddelerinde tanımlanmış şekliyle ciddi olan dolandırıcılık,
- Yolsuzluk,
- Neticesi itibariyle önemli bir gelir getirebilecek ve üye devletin ceza hukuku uyarınca ağır hapis cezası ile cezalandırılabilir suçlar,

madde kapsamında sayılan sayılan ciddi suç örnekleridir.

Maddenin ikinci fıkrası ile direktife "Madde 2a" eklenmiş ve bu ek madde ile direktifin hangi kurum veya kişilere uygulanacağı sayılarak belirtilmiştir. Söz konusu ek madde incelendiğinde bu kurumlar üç gruba ayrılabilir. Buna göre bu gruplar;

- Direktifin doğrudan uygulanacağı; kredi kurumları ve finans Kurumları,
- Direktifin, yalnızca mesleki faaliyetlerini icra ettikleri sırada uygulanacağı; denetçiler, dış muhasebeciler¹⁴, vergi danışmanları, gayrimenkul satışı aracıları, kumarhaneler, kıymetli taşlar, metaller veya sanat eserleri gibi yüksek değerli malların satıcıları (yalnızca ödemenin en az 15000 Avro ve nakit olarak yapıldığı durumlarda)
- Müvekkilleri nam ve hesabına hareket ettikleri sırada veya müvekkillerinin
  - Gayrimenkul veya ticari işletmelerin satın alınması ve satılması,
  - Sermayelerinin, menkul kıymetlerinin veya diğer varlıklarının yönetimi,
  - Banka, tasarruf veya menkul kıymet hesaplarının açılması veya yönetimi,
  - Şirket kurulması, yönetilmesi veya yönetimi için gerekli katkıların sağlanması,

işlemlerinin planlanmasına veya yürütülmesine yardımcı olurken, noterler ve diğer bağımsız hukukçular,

şeklinde oluşturulabilecek olup görüldüğü üzere 1AMLD'de yalnızca kredi ve finansman kurumlarına uygulanan direktif, getirilen "Madde 2a" ile çok daha geniş bir alanda uygulanabilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile 1AMLD'nin üçüncü maddesi yenilenmektedir. Buna göre maddenin yeni halinde kumarhanelere ilişkin yeni bir hüküm bulunduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu hüküm, aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hükmün istisnası olarak kumarhanelere; 1.000 Avro veya daha fazla değerinde kumar fişi sattıklarında, ilgili müşterinin kimlik bilgilerini tespit etme yükümlülüğü getirilmektedir. Devam eden fıkra da yine

¹³ 98/733/JHA sayılı Ortak Eylem Planı'nda "suç örgütü", ikiden fazla kişiden oluşan, kuruluşundan itibaren belirli bir süre geçmiş olan hürriyeti bağlayıcı ceza veya en az dört yıl ve üzeri tutukluluk kararı verilebilecek suçları işlemek amacıyla bir araya gelmiş olan ve birlikte hareket grup olarak ifade edilmiştir.

¹⁴ Direktifin İngilizce metnindeki karşılığı: "External Accountants".

kumarhanelere ilişkin olup kumarhane işletmelerinin kimlik tespit prosedürünü müşterilerinin kumarhaneye girişi sırasında uygulaması durumunda, satın alınan kumar fişi bedeline bakılmaksızın, bu direktifte belirtilen kimlik belirleme şartına uymuş sayılacakları belirtilmektedir.

Fıkra üç ile yenilenen Madde 3'ün dokuzuncu fıkrasına bakıldığında, 1AML'Deki Madde 3'ün yedinci fıkrasına paralel olduğu görülmektedir. Buna göre kredi ve finans kurumlarının müşterilerinin direktif kapsamında tanımlanan kredi veya finans kurumu olmaları durumunda kimlik tespit işlemi yapmalarının zorunlu olmadığı belirtilmiş olup, fıkranın yenilenmiş halinde buna ek olarak söz konusu istisnai durumdan direktifteki tanımlamalara girmese dahi üye devletlerin görüşü doğrultusunda direktifteki kredi ve finans kurumları tanımına ve düzenlemelerine eşdeğer düzenlemeler yaptığı kabul edilen üçüncü ülkelerin kredi ve finansman kuruluşlarının da yararlanabileceği belirtilmektedir.

Beşinci fıkra ile Madde 6 güncellenmektedir. Buna göre, Madde 6'nın eski haline ek olarak noterler ve bağımsız hukukçulara ilişkin bir hüküm getirilmiştir. Eklenen hükme göre, üye devletlerin; sayılan meslek grupları (noterler ve bağımsız hukukçular) için bu meslek gruplarının düzenleyici kurumlarını "yetkili makam" olarak belirleyebileceği ifade edilmiştir. Maddede buna ek olarak noterler, bağımsız hukukçular, denetçiler, dış muhasebeciler ve vergi danışmanlarına ilişkin ilk fıkrada bahsedilen bilgi verilmesine ilişkin zorunluluğun istisnalarını oluşturan durumlara yer verilmiştir. Bu istisnalar; bilgilerin hukuki işlemde önce, sonra ya da hukuki işlem sırasında elde edilip edilmediğine bakılmaksızın müvekkillerin savunulması, temsil edilmesi, ya da hukuki durumunun tespit edilmesi sırasında elde edilmiş olan veya dava açmaya ya da açmamaya ilişkin tavsiyeler de dahil olmak üzere hukuki işlemlerle ilgili olarak müvekkillerinden edinilmiş olan bilgilerdir.

Yedinci fıkrada Madde 8'e ilişkin değişiklik yapılmıştır. Madde 8'in ilk hali korunmuş ve devamı niteliğinde bir fıkra daha eklenmiştir. Bu fıkra kapsamında noterler ve bağımsız hukukçular, yetkililere bilgi aktarıldığını veya kara para aklama soruşturması yürütüldüğünü açıklamama yükümlülüğünden muaf tutulmuşlardır.

Dokuzuncu fıkraya bakıldığında Madde 10'a ilişkin değişiklik yapıldığı görülmektedir.. Madde 10'un ilk hali korunmuş ve yeni bir fıkra eklenmiştir. Söz konusu fıkra uyarınca hisse senedi, döviz ve finansal türev piyasalarını denetlemek için yasa veya yönetmelikle yetkilendirilmiş denetim organlarının, kara para aklama kanıtı olabilecek bilgilere ulaşmaları halinde yetkili makamı haberdar etmelerinin üye devletçe sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Onuncu fıkrada, Madde 11 güncellenmiş ve var olan haline ek olarak direktife tabi olabilecek gerçek kişilerin (noterler ve bağımsız avukatlar gibi) bir tüzel kişinin çalışanı olarak mesleki faaliyetlerini sürdürmeleri halinde, bu maddedeki yükümlülüklerin gerçek kişi yerine o tüzel kişiye uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca yine başka bir ekleme ile bu direktife tabi kurum ve kişilerin, şüpheli işlemlerin tanınması ve kara para aklama faaliyetini gerçekleştirenlerin

uygulamaları hakkında güncel bilgilere erişiminin üye devletlerce sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

3. Üçüncü Kara Para Aklama Direktifi (Third Anti Money Laundering Directive, 3AMLD)¹⁵

11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de gerçekleştirilen terör eylemleri sonrasında dünya genelinde terörün finansmanının önlenmesine yönelik düzenlemelerin eksik olduğu fark edilmiş ve bu eksikliğin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda FATF’nin de 2003 senesinde tavsiye kararlarını güncellemesi ile birlikte, AB’de de mevzuatın güncellenmesi ihtiyacı hissedilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda 3AMLD, AB tarafından 2005 yılında kabul edilmiştir. 3AMLD’yi, kendisinden önceki iki kara para aklama direktifinden (1AMLD ve 2AMLD) ayıran en büyük özelliği yalnızca kara para aklamaya ilişkin hükümleri değil aynı zamanda terörün finansmanının önlenmesine yönelik hükümleri de barındırmasıdır. Bunun dışında yine kara para aklama faaliyetinin önlenmesi amacıyla kimlik belirleme prosedürleri genişletilmiştir. Bu kapsamda aşağıda incelenecek olan “Müşteri Durum Tespiti (Customer Due Diligence, CDD)”, “Risk Temelli Yaklaşım (Risk-Based Approach, RBA)”, “Basitleştirilmiş Durum Tespiti (Simplified Due Diligence, SDD)”, ve “Gelişmiş Durum Tespiti (Enhanced Due Diligence, EDD)” gibi yeni kavramlar mevzuata kazandırılmıştır.

Direktifin giriş bölümü incelendiğinde, yukarıda da belirtildiği gibi kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede en önemli uluslararası organizasyon olan FATF’nin tavsiyelerinin Avrupa Birliği’nce dikkate alınması gerektiği, FATF’nin söz konusu tavsiye kararlarını büyük ölçüde güncellediği ve direktifin bahsedilen yeni tavsiye kararlara uyum içerisinde olması gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, önceki direktiflerde kara para aklama eyleminin öncül suçlarının tanımının yetersiz olduğu belirtilmiş ve güncellenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Devamında ise direktifin getirdiği tedbirlerin sadece suçtan elde edilen malvarlığının dolaşıma girmesini engellemeye yönelik değil, aynı zamanda dolaşımdaki malvarlığının terörün finanse edilmesi amacıyla kullanılmasının önlenmesine yönelik olması gerektiği belirtilmiştir. Yine giriş kısmının devam eden bölümlerinde önceki AML mevzuatlarında her ne kadar kimlik tespitine ilişkin düzenlemeler varsa da bunların yetersiz olduğu belirtilmiş, ve müşterinin tanınması açısından “gerçek faydalanıcı’nın” (beneficial owners)” belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Madde 1

İlk maddede önceki direktiflerden farklı olarak “terörün finansmanı” kavramının tanımı yapılmıştır. Buna terörün finansmanı, 2002/475/JHA sayılı Karar’ın 1inci ve 4üncü maddeleri arasında düzenlenen suçlardan herhangi birinin gerçekleştirilmesi için kullanılması gerektiği bilgisi ya da kullanılacağı bilgisi dahilinde, doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir yolla fon sağlanması veya toplanması olarak tanımlanmıştır.

---

¹⁵ Council Directive 2005/60/EC (2005).

Madde 3

Maddenin üçüncü fıkrasında malvarlığının tanımı, taşınır veya taşınmaz, maddi veya manevi her tür varlık ve bu tür varlıkların mülkiyetini veya menfaatlerini kanıtlayan elektronik veya dijital yasal belgeler veya araçlar şeklinde yapılmış olup önceki mevzuatlardaki tanıma “elektronik ve dijital” ibaresi eklenerek malvarlığının kapsamı genişletilmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında ise “ciddi suç” tanımı değiştirilmiştir. Madde uyarınca ciddi suçlar;

- 2002/475/JHA Kararı'nın Karar'ın 1inci ve 4üncü maddeleri arasında tanımlanan eylemler,
- 1988 tarihli (Türkiye'nin de tarafı olduğu) Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 3/1/(a) bendindeki eylemler¹⁶
- Suç örgütlerinin, 1998/733/JHA Kararı'nın 1inci maddesinde tanımlanan faaliyetleri,
- Avrupa Toplulukları'nın Mali Çıkarlarının Korunması Sözleşmesi'nin 1inci maddesinin birinci fıkrasındaki ve 2inci maddesindeki tanımı ile ciddi dolandırıcılık faaliyetleri,
- Yolsuzluk,
- Hürriyeti bağlayıcı ceza gerektiren ya da en az bir yıllık tutukluluk halini gerektiren tüm faaliyetler veya cezaların alt sınırlarının belirli olduğu hukuk sistemlerine sahip devletlerde hürriyeti bağlayıcı ceza gerektiren ya da altı aydan fazla tutukluluk halini gerektiren tüm faaliyetler,

şeklinde tanımlanmıştır.

Gerçek Faydalanıcı

Madde 3'ün altıncı fıkrasında ise “Gerçek Faydalanıcı'nın” tanımı yapılmaktadır. Bu tanıma göre gerçek faydalanıcı müşteriyi nihai olarak kontrolünde bulunduran veya hesabına işlem yapan ya da faaliyet gören gerçek kişiyi ifade etmektedir. Fıkranın devamında ise gerçek faydalanıcının tespiti için ikili bir gruplandırma yapılmıştır. Bunlardan ilki görünürdeki müşterinin şirket olması durumudur. Buna göre,

- Şirkete doğrudan veya dolaylı olarak sahip olmak,
- Söz konusu şirketin hisselerinin ya da oy haklarının; - düzenlenmiş bir piyasada işlem gören ve AB mevzuatı veya benzer uluslararası standartlar çerçevesinde kamu aydınlatma yükümlülüğüne sahip olan şirketlerin hisseleri hariç olmak üzere - hamiline yazılı hisse senetleri aracılığı ile şirketi kontrol etmek de dahil olmak üzere şirketin yeterli bir yüzdesine sahip olmak,
- Yukarıda sayılanların dışında bir yolla şirketin kontrolünü elinde bulundurmak,

---

¹⁶ Resmi Gazete, 11 Şubat 1996, Sayı 2255, S. 5.

gerçek faydalanıcı sayılmak için getirilmiş olan kriterdir. Buna göre şirket üzerinde hakimiyetin sağlanması için gereken ve kriterde bahsedilen yeterli oran madde kapsamında “%25+1 PAY” olarak belirlenmiştir.

İkinci grupta ise görünürdeki müşterinin vakıf gibi, fonları dağıtan ve yöneten bir tüzel kişi olması durumu incelenmektedir. Buna göre;

- Gelecekteki faydalanıcının önceden belirlendiği durumlarda, bahsedilen vakıf vb. kuruluşların % 25’inin veya daha fazlasının faydalanıcısı olan gerçek kişi(ler),
- Tüzel kişilikten yararlanan kişilerin henüz belirlenmediği durumlarda ise vakfın (veya benzer kuruluşun) kurulurken çıkarlarını göz ettiği kişi(ler),
- Tüzel kişiliğin %25’ini kontrol eden gerçek kişiler,

gerçek faydalanıcı olarak tanımlanmıştır.

AB direktifinde FATF’den farklı olarak şirketin çoğunluk hissesini elinde bulunduranların kimliğinin tespiti yerine şirket hisselerinin ya da oy hakkının önemli bir kısmını elinde bulunduranların kimliğinin tespiti öngörülmüştür. AB’ye göre, bir şirkette %25’den fazla hisseye sahip olan kişilerin kimlik tespiti yeterlidir. AB’nin ayrıca FATF’den farklı olarak vakıf ve derneklerde gerçek faydalanıcının tespiti konusunda farklı bir uygulamaya gittiği görülmektedir. FATF, şirket, vakıf ve dernekleri tüzel kişi kapsamında belirlemiş ve gerçek faydalanıcının tespiti konusunda alınacak önlemler açısından herhangi bir ayrıma gitmemiştir. AB ise vakıf ve derneklerde gerçek faydalanıcıya ilişkin detaylı önlemler getirmiştir. Dernek ve vakıflarda, gelecekteki faydalanıcıları belirlenen ve belirlenmeyen şeklinde bir ayrıma gitmiş ve her bir durum için gerçek faydalanıcının tespiti konusunda düzenleme getirmiştir. Her iki dokümanın en önemli ortak özelliği ise gerçek faydalanıcının tespiti yükümlülüğünü finansal kuruluşlara vermiş olmasıdır. Finansal kuruluş nezdinde işlem yapan ya da adına veya hesabına işlem yapılan kişilere herhangi bir yükümlülük getirilmemiştir¹⁷.

Müşteri Durum Tespiti (CDD)

Direktifin 8inci maddesinde, mümkün olduğu kadar gerçek faydalanıcıların kimliğinin tespit ve teyit edilmesi amacıyla risk bazlı ve yeterli ölçüde önlemlerin alınması gerektiği, tüzel kişilerle ilgili olarak bunların sahipliğini ve kontrol yapısını anlamaya yönelik önlemler alınması gerektiği belirtilmiştir¹⁸. Buna göre direktife tabi gerçek ve tüzel kişiler direktifin 7nci maddesi gereği;

- Bir iş ilişkisi kurarken,
- 15.000 EUR veya daha fazla tutardaki beklenmeyen bir işlemi gerçekleştirirken (tek bir seferde veya bağlantılı olduğu görülen birkaç seferde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine bakılmaksızın),

¹⁷ Murat KALEM/Engin AKIN, Bankacılar Dergisi, Sayı 68, S. 69.

¹⁸ KALEM/AKIN, age., S. 68.

- Herhangi bir istisnaya tabi olmaksızın, kara para aklama veya terörizmin finansmanı şüphesi olduğunda,
- Önceden elde edilen müşteri tanımlama verilerinin doğruluğu veya yeterliliği hakkında şüpheler olduğunda,

müşterisine müşteri durum tespiti prosedürünü uygulamakla yükümlüdür.

Müşteri Durum Tespiti önlemlerinin neler olduğu ise 8inci madde ile açıklığa kavuşturulmuştur. Madde uyarınca alınacak önlemler;

- Güvenilir ve bağımsız bir kaynaktan elde edilen belgeler, veriler veya bilgiler ışığında müşterinin tanımlanması ve müşterinin kimliğinin doğrulanması,
- (Söz konusu olması durumunda) Gerçek faydalanıcıyı belirlemek ve kimliğini doğrulamak için riske dayalı ve yeterli önlemler almak,
- İş ilişkisinin amacı ve niteliği hakkında bilgi edinmek,
- Kurum veya kişi tarafından yürütülen işlerin; müşterinin iş ve risk profili hakkındaki bilgileriyle tutarlı olduğuna emin olmak için bu ilişki süresince gerçekleştirilen işlemleri incelemek de dahil olmak üzere iş ilişkisini sürekli olarak izlemek, gerektiğinde tutulan belge, veri veya bilgilerin müşteriden istenerek güncel tutulmasını sağlamak,

şeklinde ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir. Buna göre direktife tabi kurumların veya kişilerin yalnızca işlem öncesinde müşterisinin kimliğini doğrulamak adına gerekli bilgileri edinmesi yeterli görülmemiştir. Direktif kapsamında söz konusu kurum ve kişilerden, müşterileri tarafından yapılan işlemler bağlamında risk-tabanlı yaklaşım uygulamaları, müşterilerin iş ilişkilerinin doğası ile bağdaşmayacak olan işlemleri dahi tespit etmeleri beklenmektedir.

Basitleştirilmiş Müşteri Kimlik Tespiti (SDD)

Bazı işlem türleri bakımından kara para aklama ve terörün finanse edilmesi riskinin düşük olması sebebiyle; direktife tabi kurumların, CDD gereğince alınması gereken önlemleri almayabileceği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda Direktifin 11inci maddesine bakıldığında şartların oluşması halinde direktife tabi gerçek ve tüzel kişilerin müşterilerine CDD uygulamayabileceği anlaşılmaktadır. Madde içeriğinde istisnadan yararlanabilecek müşteriler;

- 2004/39/EC Sayılı Direktif kapsamında üye devletlerin en az birinde düzenlenmiş bir piyasada işlem gören şirketler ve AB mevzuatı ile tutarlı kamuyu aydınlatma ilkelerine tabi olan üçüncü ülkelerden borsaya kote edilmiş şirketler,
- Üye Devletlerden veya (uluslararası standartlara uygun kara para aklama veya terör finansmanı ile mücadele gereksinimlerine tabi olmaları ve bu gerekliliklere uygunluk açısından denetlenmeleri ve sağlanması şartıyla) üçüncü ülkelerden noterler ve diğer bağımsız hukukçular tarafından tutulan toplu hesapların gerçek faydalanıcıları,
- Yerel kamu yetkilileri,

şeklinde belirtilmiş olup buna göre sayılan kriterleri taşıyan gerçek veya tüzel kişiler SDD'den yararlanabilecektir.

Direktife tabi gerçek veya tüzel kişiler, müşterilerine SSD'yi uygulamadan önce müşterinin gerekli şartlara haiz olup olmadığını tespit etmekle yükümlü olup uygulamaya başladıktan sonra da müşterinin bu şartları halen taşıdığından emin olmak adına yeterli bilgileri toplamakla yükümlüdürler.

SDD'ye ilişkin önemli noktalardan bir tanesi de getirilen istisnaların direktifin 7inci maddesinin (c) bendi için geçerli olmayışıdır. Söz konusu bentte kara para aklama veya terörizmin finansmanı şüphesi olduğunda yapılması gereken müşteri durum tespitinden bahsedilmektedir. Buna göre direktife tabi gerçek veya tüzel kişi, müşteri SDD kapsamında olsa dahi belirtilen şekilde bir şüphenin varlığı halinde müşteri durum tespiti işlemlerini yapmakla yükümlüdür.

Gelişmiş Durum Tespiti (EDD)

Bazı işlemler, kara para aklama ve terörün finansmanı açısından daha az riskli olduğu gibi bazı işlemler de doğası gereği daha riskli olabilmektedir. İşte bu daha riskli işlemlere yönelik olarak direktifin üçüncü bölümünde CDD ile getirilen önlemlere bazı ek önlemler getirilmektedir. Direktifin 11inci maddesinde bu risk oluşturacak gruplar üç başlık halinde sayılmakta olup bunlara yönelik ek tedbirler de yine madde kapsamında belirtilmektedir.

Buna göre ilk olarak müşterinin kimliğinin belirlenmesi sırasında fiziksel olarak bulunamadığı durum ele alınmaktadır. Söz konusu durumun oluşması halinde direktife tabi olan gerçek veya tüzel kişi;

- müşterinin kimliğinin istenecek olan ek belgeler, veriler veya bilgilerle oluşturulmasının sağlanması,
- Direktif kapsamındaki bir kredi veya finans kurumu tarafından sağlanan belgelerin teyit edilmesi,
- Yapılacak olan işlemin ilk ödemesinin bir kredi kuruluşunda müşteri adına açılmış bir hesap üzerinden gerçekleştirilmesini sağlanması,

önlemlerinden bir veya birkaçını uygulayacaktır.

Diğer bir risk durumu ise sınır ötesi işlemlerde muhabir bankanın¹⁹ üçüncü bir ülkede olması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bu durumda üye devlet kendi ülkesindeki kurumlarından;

- Muhabir bankanın işinin niteliğini tam olarak anlamak amacıyla bankaya ilişkin bilgileri bir araya getirmesini ve kamuya açık bilgilerden kurumun itibarını ve denetimin kalitesini belirlemesini,

---

¹⁹ Muhabir banka, yerel bir bankanın yurt dışında bir ülkede kendi adına işlemlere aracılık edebilmesi için yetkilendirmiş olduğu bankadır.

- Muhabir bankanın kara para aklama ve terörle mücadele finansman kontrollerini değerlendirmesini,
- Yeni bir muhabir bankacılık ilişkisi kurulmadan önce kurumun üst düzey yönetim organlarından onay alınmasını,
- her kurumun ilgili sorumluluklarını belgelendirmesini,
- Muhabir bankanın müşterilerinin kimliğini doğruladığından ve bu müşteriler üzerinde sürekli durum tespiti yaptığından emin olmasını ve bu bilgilere erişebiliyor olmasını,

isteyebilecektir.

Direktif kapsamında EDD'nin uygulanacağı diğer bir yüksek risk alanı ise başka bir üye devlette veya üçüncü bir ülkede ikamet eden siyasi nüfuz sahibi kişilerle yapılan işlemler veya iş ilişkileridir. Bu gibi işlemler söz konusu olduğunda üye devletler direktife tabi kurum ve kişilerden;

- Müşterinin siyasi nüfuz sahibi bir kişi olup olmadığını belirlemek için uygun risk temelli prosedürlere sahip olmayı,
- Bu tür müşterilerle iş ilişkileri kurmak için kurumun üst düzey yönetim organlarından alınmış onaya sahip olmayı,
- İş ilişkisi veya işlemine konu olan servet ve fon kaynaklarını tespit edebilmek için yeterli önlemleri almış olmayı,
- İş ilişkisinin sürekli olarak daha iyi izlenmesini sağlamayı,

talep edebilecektir. Bununla birlikte direktif EDD başlığı altında üye devletlerin kredi kuruluşlarının, bir tabela banka²⁰ ile muhabir bankacılık ilişkisine girmelerini veya var olan ilişkilerini devam etmelerini de yasaklamaktadır.

Raporlama Yükümlülüğü

Direktifin üçüncü kısmına bakıldığında raporlama yükümlülüklerine ilişkin düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Buna göre üye devletler, bu direktif kapsamındaki kurum ve kişilerin; doğası gereği kara para aklama veya terörizmin finansmanına ilişkin olabilecek faaliyetlerine ve alışılmadık derecede büyük ve tüm olağandışı işlemlere özel olarak dikkat etmelerini sağlayacaktır. Bu kapsamda direktif her üye devletin kara para aklamanın ve terörün finansmanının engellenmesi amacıyla bir "Finansal İstihbarat Birimi" (Financial Intelligence Unit, FIU) kurmasını zorunlu tutmaktadır. Yine direktif uyarınca FIU'nun görevlerini düzgün bir şekilde yerine getirebilmesi adına ihtiyaç duyduğu mali, idari ve kanuni düzenlemelere ilişkin bilgiler de FIU'ya üye devlet tarafından sağlanacaktır.

Direktif kapsamında direktife tabi olan gerçek ve tüzel kişiler ile FIU'ların ilişkileri de düzenlenmiştir. Buna göre direktife tabi söz konusu kişiler kara para aklanması veya terörün

---

²⁰ Tabela banka, herhangi bir ülkede fiziki bir hizmet ofisi bulunmayan, tam gün çalışan personel istihdam etmeyen ve bankacılık işlemleri ile kayıtları açısından resmi bir otoritenin denetimine ve iznine tabi olmayan banka anlamına gelmektedir.

finansmanına ilişkin herhangi bir şüphe duymaları halinde kendi inisiyatifleri ile FIU'yu bilgilendireceklerdir. Öngörülen diğer bir etkileşim şekli ise FIU'nun ilgili gerçek veya tüzel kişilerden bilgi talebinde bulunması durumudur. Bu durumda da söz konusu gerçek veya tüzel kişi istenilen tüm bilgileri FIU'ya mevzuatta belirlenen prosedüre göre vermekle yükümlüdür.

4. Dördüncü Kara Para Aklama Direktifi (Fourth Anti Money Laundering Directive, 4AMLD)²¹

Bir önceki kara para aklama direktifinden on yıl sonra ve 2013 yılında güncellenen FATF tavsiye kararlarının yayınlanmasından iki yıl sonra, Dördüncü Kara Para Aklama Direktifi 2015 yılında AB tarafından kabul edilmiş ve üye devletlerin direktifi iç hukuklarına en geç 2017 yılının sonuna kadar aktarmaları zorunlu kılınmıştır. 4AMLD'nin getirdiği yeniliklere genel olarak bakıldığında gerçek faydalanıcı kavramının ve risk temelli yaklaşımların genişletildiği, 3AMLD ile getirilen SDD'nin kapsamının daraltıldığı ve siyasi nüfuz sahibi kişilere ilişkin bazı değişiklikler yapıldığı görülmektedir.

Direktifin giriş kısmı incelendiğinde ilk olarak kara para aklama ve terörün finansmanının uluslararası boyutta sürdürüldüğü ve yalnızca ulusal bir mücadelenin eksik kalacağı hatta yalnızca AB ölçeğindeki bir mücadelenin bile yetersiz olacağından bahsedilmiştir. Bu sebeple AB tarafından alınacak olan tedbirlerin, bu alandaki uluslararası organizasyonların kararlarına uyumlu olması gerektiği ve yine en az bu organizasyonlar kadar katı olması gerektiği vurgulanmıştır.

Devamında ise nakit olarak yapılan ödemelerde direktif kontrol mekanizmasının yetersizliğine vurgu yapılarak mal ticareti yapan kişilerin 10.000 Avro ve üzeri nakit alışverişlerinde direktif kapsamında olması gerektiği belirtilmiştir.

Suç faaliyeti kavramına ilişkin olarak, FATF'nin tavsiye kararlarında vergi suçlarının revize edildiği bu doğrultuda suç faaliyeti kavramının da direktifte revize edilmesi gerektiği yine giriş bölümünde belirtilmektedir.

Yine giriş bölümünün devamında gerçek faydalanıcı belirlenirken yalnızca pay oranına göre bir değerlendirme yapmanın hatalı olduğu bunun yanında gerçek kişilerin söz konusu şirket üzerinde; bağlı şirket ya da hakim şirket aracılığıyla yahut üst düzey yöneticiyi atama yetkisinin bulunması gibi yollarla kontrol sağlayabileceği belirtilmiş ve pay oranının yanında bu gibi durumların da değerlendirme yapılırken dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Yine gerçek faydalanıcılara ilişkin, üye devletlerin kendi egemenlik alanlarındaki şirketlerin gerçek faydalanıcılarının kim olduğunu belirlemesi gerektiği ve bu kişilere ilişkin kimlik bilgilerini tespit etmesi gerektiği ayrıca tespit edilen bu bilgilerin de (şirket dışında) bir merkezi saklama kuruluşunda tutulması gerektiği belirtilmiştir.

Devam eden bölümlerde suç faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin kumarhaneler aracılığıyla aklanıyor olduğu ve bunun birlik adına endişe verici olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda,

---

²¹ Council Directive 2015/849/EC (2015).

direktif ile kara para aklanma riskinin yüksek olduğu kumarhanelerin, 2.000 Avro ve üzeri tek seferlik işlem yapan müşterilerine kimlik tespit prosedürü uygulaması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Riskli ülkeler hakkında giriş bölümünde; Avrupa Komisyonu'nun (komisyon), iç pazarı etkileyebilecek ve üye devletlerce tespit edilemeyecek olan sınır ötesi tehditleri tespit etmesi gerektiği ve tespit sonucunda risk değerlendirmesi yapması gerektiği ifade edilmiştir.

Giriş bölümünde son olarak üye devletlerin, şüpheli işlemler ile bu işlemlerin arkasındaki suç faaliyetleri arasında bağlantı kurulmasını sağlayacak olan bağımsız ve özerk FIU'lara sahip olduğu veya olması gerektiği ve bu FIU'ların birlik genelinde organize bir şekilde hareket edebilmeleri ve gerekli bilgilere daha hızlı ulaşabilmeleri için FIU'ların temsilcilerinden oluşan AB Mali İstihbarat Platformu'nun oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Direktife Tabi Gerçek Veya Tüzel Kişiler

Direktifin yükümlüsü olan gerçek veya tüzel kişilerle ilgili olarak, 4AML'D'nin 3AML'D'ye göre daha da genişletildiği görülmektedir. Buna göre ilk olarak "Gayrimenkul Satış Aracıları" ifadesi "Satış Aracıları" olarak değiştirmiştir. Bu değişiklik sonucunda direktif, aracılığı yapılan satış işleminin konusunun menkul bir değer olması durumunda da ilgili gerçek ya da tüzel kişi üzerinde uygulama alanı bulacaktır.

Yine 3AML'D'de mal ticareti yapan kişiler 15.000 Avro ve üzeri nakit işlemlerinde direktife tabi iken bu miktar 4AML'D ile 10.000 Avro'ya indirilmektedir.

Son olarak, direktifte bir önceki düzenlemelerden farklı olarak üye devletlerin; finansal faaliyette bulunan kişilerin faaliyetlerinin belirli kriterleri sağlaması, kara para aklama ve terörün finansmanına yönelik risklerin düşük olması durumunda söz konusu kişinin direktifin kapsamında olmadığına karar verebileceğine yönelik düzenleme bulunmaktadır. Bu kriterler ise;

- Finansal faaliyetlerin kesin veriler ışığında sınırlı olması,
- Finansal faaliyetlerin, işlem bazında sınırlı olması,
- Finansal faaliyetlerin bu kişilerin ana faaliyeti olmaması,
- Finansal faaliyetlerin bu kişilerin yan faaliyetleri olması ve ana faaliyetleriyle doğrudan ilgili olması

Şeklinde belirtilmektedir. Buna göre üye devletin, söz konusu kişinin direktiften muaf tutulduğuna yönelik bir karar verebilmesi için sayılan kriterlerin tamamının sağlanıyor olması gerekmektedir.

Suç Faaliyeti

Suç faaliyeti kavramının kapsamı giriş bölümünde de belirtildiği şekilde FATF kararlarına uygun olarak genişletilmiş ve doğrudan ve dolaylı vergilere ilişkin suçlar da öngörülen cezai

yaptırımın alt sınırı veya benzeri bir başka şart aranmadan suç faaliyeti kavramının içine dahil edilmiştir.

Gerçek Faydalanıcı

Gerçek faydalanıcı kavramının tanımı yapılırken 3AMLD’de belirtilen kriterler korunmuş olmakla birlikte 4AMLD ile bazı eklemeler yapılmıştır. İlk olarak üye devletlerin kendi egemenlik alanlarında kurulmuş olan şirketlerin gerçek faydalanıcılarının kimliklerine ve pay oranlarına ilişkin yeterli, doğru ve güncel bilgilere sahip olmaları gerektiği ayrıca edinilen bu bilgilerin ulusal bir merkezi saklama kuruluşunda güncel hali ile tutulması gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında söz konusu bilgilerin;

- FIU’ların ve yetkili otoritelerin,
- Müşteri durum tespiti yapma yükümlülüğü olan kuruluşların,
- Bilgiye erişmekte hukuki faydası olan gerçek ya da tüzel kişilerin,

erişimine açık olması gerektiği vurgulanmıştır.

Yapılan eklemede gerçek faydalanıcının, her yola başvurulmasına rağmen tespit edilememesi²² ya da tespit edilen gerçek kişinin gerçek faydalanıcı olduğu konusunda şüphe bulunması halinde söz konusu kurumun en üst düzey yöneticisi olan gerçek kişi artık gerçek faydalanıcı olarak kabul edileceği belirlenmiştir.

Bunun dışında 4AMLD ile şirketlere ve diğer tüzel kişilere gerçek faydalanıcının belirlenebilmesi adına bazı yükümlülükler getirilmiştir. Buna göre şirketler ve diğer tüzel kişiler gerçek faydalanıcılarının ismi, doğum tarihi, ikamet yeri ve gerçek faydalanıcılığının niteliği ve kapsamı hakkında yeterli, doğru ve güncel bilgileri edinmeli ve tutmalıdır. Gerçek faydalanıcılara ilişkin bilgiler, üye devletin merkezi kayıtlarında tutulmalı bununla birlikte yeterli, doğru ve güncel olmalıdır.

Siyasi Nüfuz Sahipleri

Siyasi nüfuz sahipliğinin tanımı değiştirilmiş ve eski halinde “(...)başka bir üye devlette veya üçüncü bir ülkede ikamet eden(...)” şeklindeki ifade kaldırılarak yerel siyasi nüfuz sahipleri de kapsama dahil edilmiş ve bununla birlikte kimlerin bu kişiler olabileceği ayrıntılı biçimde ifade edilmiştir. Buna göre, Devlet başkanları, hükümet başkanları, bakanlar ve yardımcı ya da bakan yardımcılar, parlamento veya benzeri yasama organlarının üyeleri, siyasi partilerin yönetim organlarının üyeleri, istisnai durumlar haricinde, kararları daha fazla temyize tabi olmayan yüksek mahkemelerin, anayasa mahkemelerinin veya diğer üst düzey yargı organlarının üyeleri, denetim mahkemelerinin veya merkez bankalarının kurullarının üyeleri, silahlı kuvvetlerde büyükelçiler, maslahatgüzarlar ve yüksek rütbeli subaylar, kamu

---

²² Örneğin, bir şirketin hisselerinin %25’inden fazlasının hamiline yazılı senetlerden oluşması halinde bu ihtimal gündeme gelebilecektir.

işletmelerinin idari, yönetim veya denetim organlarının üyeleri, yöneticileri, müdür yardımcıları ve yönetim kurulu üyeleri sayılan siyasi nüfuz sahibi kişiler arasında yer almıştır.

Ayrıca bu kişilerin, onları siyasi nüfuz sahibi yapan görevlerinin sona ermesi durumunda yükümlü kuruluşların bu kişilere en az 12 ay süreyle aynı prosedürü uygulaması gerektiği ve ancak söz konusu kişinin artık risk oluşturulmayacağına kabulü ile uygulanan prosedüre son verilebileceği belirtilmiştir.

Risk Değerlendirmesi

Risk değerlendirme raporu 4AMLĐ ile ilk kez düzenlenmektedir. Buna göre direktifin ilgili maddesi gereği; komisyon, iç pazarı etkileyen ve sınır ötesi faaliyetlerle ilgili olarak kara para aklama ve terörün finansmanı risklerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlayacaktır. Bu raporun yine komisyon tarafından en az iki yılda bir güncellenmesi gerekmektedir. Raporun kapsamı ise üç başlık altında ele alınmıştır. İlk olarak iç pazarın en çok risk altında olan alanlarının kapsam dahilinde olduğu ifade edilmiş sonrasında ise her sektöre ilişkin ayrı ayrı risk analizlerinin söz konusu raporda yer alacak konulardan biri olduğu belirtilmiştir. Kapsam dahilindeki son konunun ise yasa dışı yollar ile elde edilen gelirlerin aklanmasında kullanılan en yaygın yollar olacağı ifade edilmiştir.

Risk değerlendirmesi başlığı altında komisyona yüklenen rapor hazırlama görevi dışında ayrıca üye devletlere de bazı yükümlülükler getirilmiştir. İlk olarak her üye devlet kendisini ilgilendiren kara para aklama ve terörün finansmanı risklerini belirleyecek ve buna ilişkin bir rapor hazırlayıp bu raporu güncel tutacaktır. Ayrıca direktif kapsamında üye devletlerden söz konusu risklerle mücadele edecek bir mekanizma yaratmaları gerektiği de belirtilmektedir. Bunun yanında, üye devletlerin kendi hazırladıkları risk değerlendirme raporu kapsamında; yükümlü kuruluşların genişletilmiş tedbirleri uygulayacağı alanları belirlenmesi gerektiği, yine hazırlanan rapor çerçevesinde riskin düşük olduğu sektörlerin veya alanların tespit edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca üye devletlerin hazırladıkları risk değerlendirme raporunu; komisyonun, diğer üye devletlerin ve ESA'ların (European Supervisory Authorities, Avrupa Denetim Otoriteleri) erişimine sunmaları gerektiği yine madde metninde belirtilmektedir.

Risk Değerlendirmesinin getirdiği diğer yükümlülükler ise direktife tabi olan gerçek veya tüzel kişilere ilişkindir. Buna göre direktife tabi olan gerçek veya tüzel kişiler; müşterileri, etkin oldukları ülke veya coğrafi alanlar, ürünleri, hizmetleri, işlemleri veya teslimat kanalları hakkında kara para aklama ve terörün finansmanı risklerini analiz edecek bu risklere ilişkin değerlendirme raporu hazırlayacak ve bu rapor güncel tutulacaktır. Söz konusu risk analizinin kapsamı direktife tabi gerçek veya tüzel kişinin büyüklüğü ile orantılı olacaktır.

Yüksek Riskli Ülkeler ve Gelişmiş Durum Tespiti

4AMLĐ'de "Üçüncü Ülke Politikası" başlığı ile ilk kez düzenlenen madde uyarınca kara para aklama ve terörün finansmanı riskinin yüksek olduğu ülkelere ilişkin bir takım tedbirler

öngörülmektedir. Buna göre direktifin ilgili maddesi uyarınca, AB iç pazarının ve finansal sisteminin korunması amacıyla AML/CTF mevzuatları yetersiz olan üçüncü ülkelerin birlik tarafından tespit edileceği belirtilmektedir. Tespit işlemini AB adına komisyonun yapacağı ve bu tespiti yaparken özellikle üç ölçüt üzerinde durulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu ölçütlerden ilki, üçüncü ülkenin AML/CTF mevzuatının yeterli olup olmadığıdır. Bu kapsamda mevzuatın yeterli olup olmadığı belirlenmesinde özellikle; kara para aklama ve terörün finansmanının suç sayılıp sayılmadığına, müşteri durum tespiti yapılıp yapılmadığına, kayıt tutma zorunluluğunun olup olmadığına ve şüpheli işlem bildirme zorunluluğunun olup olmadığına bakılması gerektiği belirtilmektedir. Bir diğer ölçüt ise kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele amacıyla üçüncü ülkenin yetkili makamlarının yetki ve prosedürlerinin uluslararası standartlara uygun olup olmadığı olarak ifade edilmektedir. Son ölçüt olarak ise, üçüncü ülkenin AML/CFT sisteminin kara para aklama veya terör finansmanı risklerinin değerlendirilmesinde etkili olup olmadığıdır. Bu kriterler etrafında AB komisyonunca incelenme yapılacağı ve varılan sonuç kapsamında söz konusu üçüncü ülkenin “yüksek riskli üçüncü ülke” kategorisine girip girmediğinin saptanacağı madde metninde belirtilmektedir.

Maddenin gelişmiş durum tespitine ilişkin hükümleri de belirlenen yüksek riskli ülkelere ilişkin olarak düzenlenmiştir. Buna göre komisyon tarafından yüksek riskli üçüncü ülke olarak tanımlanan ülkelerde yerleşik olan gerçek ya da tüzel kişiler ile yapılan işlemlerde, yükümlü kuruluşlara EDD uygulama zorunluluğu getirilmiştir.

Müşteri Durum Tespiti

Direktifin müşteri durum tespitine ilişkin genel hükümlerine bakıldığında önceki kara para aklama mevzuatından farklı olarak üye devletlerin; hamiline yazılı hisse senetlerinin kötüye kullanılmasının önlenmesine yönelik tedbir alması gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte müşteri durum tespitine ilişkin özel hükümlerde direktife tabi gerçek veya tüzel kişilere, 10.000 Avro üzerinde nakit para transferi gerçekleştiren her türlü müşteriye CDD prosedürü uygulanma zorunluluğu getirilmiştir.

Basitleştirilmiş Durum Tespiti

İlk kez 3AMLD ile mevzuata kazandırılan basitleştirilmiş durum tespiti prosedürü, direktifte sayılan şartları müşterinin haiz olması durumunda risk durumu analiz edilmeden uygulanabiliyor ve direktife tabi gerçek veya tüzel kişilerin, söz konusu muafiyetten yararlanan müşterilerine durum tespit prosedürünü uygulaması gerekmiyordu. Şartların sağlanması halinde başka bir araştırmaya gerek olmaksızın gerçekleşen bu muafiyet hali 4AMLD ile kaldırılmış ve bunun yerine direktife tabi gerçek veya tüzel kişilerin müşterilerinin risk durumlarını analiz etmelerini gerektiren bir sistem getirilmiştir. Bu sistem kapsamında SDD yalnızca direktife tabi kurum veya kişilerin analizleri sonucu düşük riskli olarak belirlenen müşterilere veya üye devletin düşük riskli olarak tanımladığı alanlarda uygulanabilecektir.

Raporlama Yükümlülüğü

Raporlama yükümlülüğüne ilişkin 3AMLD ile getirilen yenilikler 4AMLD'de de korunmuş ve ek olarak FIU'ların işlevlerinin ne olduğuna ve yapılarının nasıl olması gerektiğine ilişkin bazı ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre ilk olarak FIU'ların faaliyetlerinde bağımsız ve özerk olması gerektiği ifade edilmiştir. Devamında ise FIU'ların, şüpheli işlem raporlarını ve kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilişkili diğer bilgileri alıp analiz etmekten sorumlu olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca yine FIU'ların; kara para aklamaya, öncül suçlardan birinin varlığına yahut terörün finansmanına ilişkin şüphenin varlığı halinde analizleri sonucu elde ettiği bilgileri yetkili otoritelerle paylaşmakla yükümlü olduğu belirtilmektedir. Yine bir önceki direktifte de olduğu gibi üye devletlerin FIU'lara ihtiyaçları olan mali ve teknik desteği sağlayacağı da garanti altına alınmıştır.

5. Beşinci Kara Para Aklama Direktifi (Fifth Anti Money Laundering Directive, 5AMLD)²³

Bu çalışmanın tarihi itibarıyla yürürlükte olan Beşinci Kara Para Aklama Direktifi, 9 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe girmiş ve üye ülkelere, direktif hükümlerini iç hukuklarına adapte etmek için 18 aylık bir süre tanınmıştır. 5AMLD kendisinden önceki kara para aklama direktifini ilga etmemiş olup, bazı değişiklikler getirmiştir.

5AMLD'nin giriş bölümü incelendiğinde öncelikle son zamanlardaki terör eylemlerini finanse etme ve yürütme biçimine ilişkin olarak yeni eğilimlerin olduğu ve özellikle hızla gelişen teknolojinin sunduğu hizmetler aracılığı ile alternatif finansal sistemler oluştuğu belirtilmiştir. Bu alternatif finansal sistemler üzerinde hukuki düzenlemelerin yetersiz olduğu ve bu nedenle AML/CTF mevzuatında düzenleme yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yine giriş bölümünde sanal paraların yarattığı endişeden bahsedilmiştir. Buna göre sanal para birimleri ile itibari para birimleri arasında değişim hizmeti sunan sağlayıcıların olduğu ifade edilmiş, bu sağlayıcılar üzerinden yürütülen şüpheli faaliyetlerin tespiti konusunda mevzuatın yetersiz olduğu belirtilmiştir. Devamında ise, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele adına bu hizmet sağlayıcıların yarattığı riskler değerlendirildiğinde terör örgütlerinin buradaki boşlukları istismar edebileceği vurgulanmış bu sebeple söz konusu hizmet sağlayıcıların da direktife tabi tutulması gerektiği ifade edilmiştir.

Terör örgütlerinin finansal ağlarının belirlenmesinde, özellikle sınır ötesi finansal hareketlerinin ortaya çıkarılmasında ve finansal destekçilerinin tespit edilmesinde FIU'ların önemli bir rol oynadığı direktifin giriş bölümünde ifade edilmiştir. Yine FIU'lara ilişkin olarak, birlik genelinde birbirleriyle daha koordineli çalışmalarını gerektiği ve bilgiye erişimlerinin doğrudan ve daha hızlı olması gerektiği belirtilmiştir. Bu sebeple FIU'ların yetkilerinin ve çalışma şekillerinin açıklığa kavuşturulması ve sonuç olarak FIU'ların etkinliği ve verimliliğinin artacağı vurgulanmıştır.

²³ Council Directive 2018/843/EC (2018).

Giriş bölümünün devamında siyasi nüfuz sahibi kişilerin karışıklığa yer kalmayacak biçimde belirlenmesi amacıyla üye devletlerin bu kişilere ilişkin listeler oluşturarak komisyona bildirmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Şeffaflık ve gerçek faydalanıcı kavramlarına ilişkin olarak ise, basın ve sivil toplum kuruluşlarının şirketlerin gerçek faydalanıcılarına ilişkin bilgelere erişebilmesinin şeffaflık sağlayacağı, bu sebeple gerçek faydalanıcılara ilişkin bilgilerin kamunun erişimine açık bir platformda tutulması gerektiği giriş bölümünde ifade edilmektedir. Devamında ise kişisel verilerin korunması ve şeffaflık arasında bir denge kurulabilmesi adına ve gerçek faydalanıcının; dolandırıcılık, adam kaçırmaya, şantaj, gasp, taciz, şiddet veya tehdit riskine maruz kalma ihtimalinin olduğu durumlarda üye devletlerin bilgi talebinde bulunan kişinin kimliğini tespit edebilmek adına bir online kayıt sistemi kurabileceği ve bilgi erişim ücreti talep edebileceği de belirtilmektedir.

Direktife Tabi Gerçek Veya Tüzel Kişiler

4AML'De belirtilen direktife tabi olan gerçek veya tüzel kişilere 5AML'De bir ekleme yapılmıştır. Yapılan ekleme ile direktifin, yalnızca mesleki faaliyetlerini icra ettikleri sırada uygulanacağı; denetçiler, dış muhasebeciler ve vergi danışmanlarına ek olarak "doğrudan veya diğer şahıslar aracılığıyla, esas işi veya mesleki faaliyeti olarak vergi konularında yardım veya tavsiye sağlamayı taahhüt eden diğer kişiler" ibaresi eklenerek direktifin uygulanacağı alan genişletilmiştir.

Yine mesleki faaliyetlerini sürdürürken direktife tabi olan satış araçlarına ilişkin getirilen yenilik çerçevesinde aylık kira getirisi 10.000 Avro ve üzerinde olan gayrimenkullerin kiralanmasına aracılık edilmesi de aracılık faaliyeti kapsamında değerlendirilerek direktife tabi tutulmuştur.

Risk Değerlendirmesi

4AML'De ilk kez mevzuatta düzenlenen risk değerlendirmesine ilişkin hükümler uyarınca komisyonun en az iki yılda bir risk değerlendirme raporu hazırlaması gerekmekteydi ve raporun içeriğinin en azından;

- İç pazarın en çok risk altında olan alanları,
- Her sektöre ilişkin ayrı ayrı risk analizi,
- Yasa dışı yollar ile elde edilen gelirlerin aklanmasında kullanılan en yaygın yöntemler,

konularını kapsamaması gerekmekteydi. 5AML'De yenilenen ilgili madde uyarınca kapsamaması gereken konuların içeriği;

- İç pazarın en çok risk altında olan alanları,

- Her sektöre ilişkin ayrı ayrı risk analizi “ve varsa, bu sektörlerin her biri için Eurostat²⁴ tarafından sağlanan, kara para aklamanın sektördeki parasal hacimlerinin tahminleri”,
- Yasa dışı yollar ile elde edilen gelirlerin aklanmasında kullanılan en yaygın yöntemler “ve özellikle üye devletler ve yüksek riskli olup olmadığına bakılmaksızın üçüncü ülkeler arasındaki işlemlerde kullanılan yöntemler”,

şeklinde güncellenerek daha detaylı hale getirilmiştir.

Yine komisyon tarafından hazırlanacak olan bu raporların; gizli bilgi içeren unsurları hariç olmak üzere, üye devletlerin erişimine sunulduktan en geç altı ay içerisinde kamuoyuyla paylaşılacağına dair yeni bir hüküm getirilmiştir.

Sanal Para Birimleri

Sanal para birimi 5AMLD ile ilk kez tanımlanarak ilk kez düzenlenmektedir. Direktifin tanımlara ilişkin kısmına bakıldığında; sanal para birimlerinin, “bir merkez bankası veya bir kamu otoritesi tarafından garanti edilmeyen, yasal bir para birimi olmayan veya para statüsüne sahip olmayan, fakat gerçek ya da tüzel kişilerce elektronik olarak; transfer edilebilen, depo edilebilen ve ticareti yapılabilen değişim aracı olarak kullanılan dijital materyaller” şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Yine sanal para birimleri ile ilişkili olan “saklama cüzdanı sağlayıcısı” teriminin tanımına bakıldığında ise müşterileri adına özel kriptografik anahtarları koruyan, sanal para birimlerini tutan, saklamak ve transfer etmek için hizmetler sunan kuruluş” anlamına geldiği direktifte belirtilmektedir.

Sanal para birimleri üzerinden terörün finanse edilmesinin önüne geçilmek amacıyla direktif ile bu tür paralara ilişkin düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre sanal para birimleri ile itibari para birimleri arasında değişim yapan sağlayıcılar direktif kapsamına alınmış ve böylece durum tespiti prosedürüne ve şüpheli işlem bildirim yükümlülüğüne tabi tutulmuştur.

Siyasi Nüfuz Sahipleri

4AMLD’de sayılan siyasi nüfuz sahiplerinin belirlenmesinde yaşanan yorum farklılıkları, AB’yi bu konuda daha net bir düzenleme yapmaya itmiştir. Bu kapsamda 5AMLD ile üye devletler önemli kamusal işlerin güncel bir listesini yapmakla yükümlü tutulmaktadır. Daha sonra komisyona iletilecek olan bu listeler ise tek bir liste haline getirilecek ve böylece siyasi nüfuz sahibi olan kişilerin kimler olacağı netlik kazanmış olacaktır.

---

²⁴Avrupa İstatistik Ofisi ya da kısaca Eurostat, Avrupa Komisyonu'nun bünyesinde yer alan ve merkezi Lüksemburg'da bulunan bir genel müdürlüktür. Kurumun temel amacı Avrupa çapında yürüttüğü anket çalışmalarıyla Avrupa Birliği'ne istatistikî bilgiler sağlamaktır, <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Eurostat>, Erişim Tarihi: 21/11/2020.

Yüksek Riskli Üçüncü Ülkeler ve Gelişmiş Durum Tespiti

5AMLD ile yüksek riskli üçüncü ülkelerin belirlenmesinde komisyonun göz önünde bulunduracağı kriterlere yönelik bazı değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Buna göre üçüncü ülkenin AML/CTF mevzuatının yeterli olup olmadığı kriteri incelenirken dört adet alt kritere bakılarak buna karar verildiğinden önceki bölümlerde bahsedilmişti. 5AMLD ile bu dört alt kritere; “şirketlerin gerçek faydalanıcılarına ilişkin doğru bilgileri zamanında yetkili makamlara ulaştırıp ulaştırmadığı” alt kriteri de eklenerek, üçüncü ülkenin AML/CTF mevzuatının yeterli olup olmadığına ilişkin alt kriter sayısı beşe çıkarılmıştır.

Yine, üçüncü ülkenin yetkili makamının AML/CFT sisteminin kara para aklama veya terör finansmanı risklerinin değerlendirilmesinde etkili olup olmadığına ilişkin kritere eklenme yapılarak “üçüncü ülkenin yetkili makamının yeterli derecede etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlara sahip olup olmadığının, bunun yanı sıra üçüncü ülkenin yetkili makamlarının, üye devletlerin yetkili makamları ile yaptığı iş birliği ve bilgi alış verişinin de göz önünde bulundurması gerektiği” eklenmiştir.

5AMLD ile getirilen bir diğer yenilik de gelişmiş durum tespiti ve yüksek riskli ülkelerle yapılan işlemlere yönelik olmuştur. Buna göre direktife tabi olan gerçek veya tüzel kişiler, yüksek riskli olarak belirlenen ülkeler ile herhangi bir iş ilişkisine girdiklerinde gelişmiş durum tespiti uygulamak zorunda olacaklardır. Buna ek olarak söz konusu durumda uygulanması gereken gelişmiş durum tespiti 5AMLD ile daha da ayrıntılandırılmıştır. Buna göre söz konusu tespit prosedürü uyarınca, direktife tabi gerçek ya da tüzel kişinin uygulaması gereken işlemler;

- Müşteri ve gerçek faydalanıcı(lar) hakkında ek bilgi edinmek,
- İş ilişkisinin niteliği hakkında ek bilgi edinmek,
- Müşterinin ve gerçek faydalanıcı(ların) fon kaynakları ve servet kaynakları hakkında bilgi edinme,
- Amaçlanan veya gerçekleştirilen işlemlerin nedenleri hakkında bilgi edinmek,
- İş ilişkisini kurmak veya sürdürmek için üst düzey yönetim organlarının onayını almak,
- Uygulanan kontrollerin sayısını ve zamanlamasını artırarak iş ilişkisinin detaylı bir şekilde izlenmesini sağlamak,

şeklinde güncellenmiştir.

Gerçek Faydalanıcılar

4AMLD, gerçek faydalanıcının kayıtlı bilgilerine FIU’ların ve yetkili otoritelerin, müşteri durum tespiti yapma yükümlülüğü olan kuruluşların ve son olarak bilgiye erişmekte hukuki faydası olan gerçek ya da tüzel kişilerin erişimi olabileceği şeklinde düzenlenmişti. 5AMLD’de ise bilgiye erişmekte hukuki yararı olanlar şeklindeki bölüm değiştirilerek kamuoyunun herhangi bir üyesi olarak düzenlenmiştir. Böylece gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgiler kamuoyuna açılmış ve kişilere, kişilerin hukuki faydası olmasa dahi şirket sicilindeki gerçek faydalanıcının

kim ya da kimler olduğunu öğrenebilme imkanı tanınmıştır. Ayrıca madde metninde kamuoyunun erişimine sunulan bilgilerin en azından gerçek faydalanıcının ismi ve soy ismini, doğum tarihini, uyruğunu ve ikamet ettiği ülkeyi içermesi gerektiği belirtilmiştir.

Ek olarak şirketlere, gerçek faydalanıcılarının kamuya açıklanması için direktifin yürürlüğe girdiği tarihten²⁵ itibaren 18 ay süre verilmiştir.

Müşteri Durum Tespiti (CDD)

5AMLD müşteri durum tespit prosedürüne de bazı yenilikler getirmiştir. Buna göre direktife tabi kurum ve kuruluşların müşterilerine CDD prosedürü uygularken alması gereken önlemlerden biri de” gerçek faydalanıcıyı belirlemek ve kimliğini doğrulamak için riske dayalı ve yeterli önlemler almak” idi. 5AMLD’de bu önlem korunarak devamına gerçek faydalanıcının, şirketin en üst düzey yetkili yöneticisi sayıldığı hallerde yükümlü kuruluşun bu yöneticinin kimliğini belirlemek için gerekli önlemleri alması gerektiği ve bu doğrulama sırasında karşılaşılan zorlukları kaydetmesi gerektiği eklenmiştir.

Raporlama Yükümlülüğü

5AMLD’de raporlama yükümlülüğüne ilişkin eklenen yeni bir madde ile üye devletlerin; IBAN ile tanımlanan banka ve ödeme hesaplarının ve banka hesaplarını elinde bulunduran gerçek ya da tüzel kişilerin zamanında tanımlanabilmesine imkan veren bir sistem kurmaları zorunlu tutulmuştur. Ayrıca söz konusu sistemlerde tutulan bilgilere FIU’ların doğrudan erişiminin sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Mekanizmada tutulacak bilgiler maddenin devamında detayları ile açıklanmaktadır. Buna göre bu bilgiler;

- Müşteri hesabı söz konusu olması durumunda, hesap sahibi müşteri ya da adına hareket eden kişinin doğrulanmış ismi ve soy ismi,
- Müşteri hesabının söz konusu olması durumunda, müşterinin varsa gerçek faydalanıcısının doğrulanmış ismi ve soy ismi,
- Banka ya da ödeme hesaplarının IBAN numarası ve hesap açılış-kapanış tarihleri,
- Emanet kasalarını kiralayanların doğrulanmış kimlik bilgileri ve kiralama süresine ilişkin bilgiler,

şeklinde ifade edilmiştir. Sayılan bilgilerin yanında üye devletlerin FIU’ların ihtiyacı olan başkaca temel bilgileri de sistem aracılığı ile sayılabileceği de devam eden bölümde belirtilmektedir.

Yine raporlama yükümlülüğüne ilişkin başka bir değişiklik de FIU’ların direktife tabi gerçek ve tüzel kişiler ile olan ilişkilerine dair yapılmıştır. Buna göre, FIU’ların direktife tabi gerçek ve

---

²⁵ Direktif 09/07/2018 tarihinde yürürlüğe girmiş olup söz konusu 18 aylık süre 10/01/2020 itibarıyla dolmuştur.

tüzel kişilerden bilgi talep etmesi durumunda bu kişilerin istenilen tüm bilgileri FIU'ya "mevzuatta belirlenen prosedüre göre" vermekle yükümlü olduğuna dair hükümdeki "mevzuatta belirlenen prosedüre göre" ifadesi kaldırılmış ve FIU'ların bilgiye sınırsız bir biçimde erişiminin sağlanması amaçlanmıştır.

II. Moneyval'ın İşleyişi ve Üyeleri

Şekil 1: Moneyval'ın logosu²⁶

Moneyval (Kara Para Aklamanın Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanına İlişkin Uzmanlar Komitesi,)²⁷ 1997 yılında Avrupa Konseyi²⁸ tarafından kurulmuş olan, değerlendirmeye tabi tuttuğu ülkeleri uluslararası standartlardaki AML/CTF mevzuatı ve prosedürleri doğrultusunda inceleyip, FATF'nin tavsiye kararları ile uyumlu çalışıp çalışmadığını denetlemeyi amaçlayan, merkezi Fransa/ Strazburg'da bulunan bir izleyici kuruldur.

Moneyval tarafından değerlendirilecek olan ülkeler Moneyval'ın kendi mevzuatında²⁹;

- FATF üyesi olmayan Avrupa Konseyi üyesi devletler,
- FATF'ye üye olarak kabul edilen ve Moneyval tarafından değerlendirilmeye devam etmeyi talep eden Avrupa Konseyi üyesi devletleri,
- FATF üyesi olan ve FATF veya başka bir değerlendirme kuruluşu tarafından henüz belirlenmemiş Avrupa standartlarına ilişkin olarak MONEYVAL tarafından değerlendirilmeyi talep eden Avrupa Konseyi üye devletleri,

şeklinde belirtilmiştir. Bununla birlikte, Avrupa Konseyi üyesi olmayan bir devletin değerlendirmeye tabi tutulabileceği yine mevzuat kapsamında öngörülmüştür. Buna göre, konsey üyesi olmayan ve değerlendirmeye tabi tutulmak isteyen devlet, Konsey Genel Sekreterliği'ne yazılı olarak başvuruda bulunmalıdır. Bunun sonucunda Bakanlar Konseyi'nin kararı ile söz konusu ülke de değerlendirmeye tabi tutulabilecektir.

Moneyval'ın bu çalışmanın yapıldığı tarih itibarıyla değerlendirdiği 34 ülke aşağıda gibidir;

²⁶ <https://www.coe.int/en/web/moneyval>

²⁷ Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism

²⁸ Avrupa Konseyi (Council of Europe) ve Avrupa Birliği Konseyi (European Council) birbiri ile karıştırılmamalıdır. Moneyval'ın kurucusu olan Avrupa Konseyi, Avrupa Birliğinden tamamen farklı bir kuruluş olup Avrupa Birliği Konseyi ise AB bünyesindeki kurumlardan biridir.

²⁹ Committee of Ministers Resolution 13 (2013).

1. Almanya
2. Andorra
3. Arnavutluk
4. Azerbaycan
5. Bosna Hersek
6. Bulgaristan
7. Cebelitarık
8. ek Cumhuriyeti
9. Ermenistan
10. Estonya
11. Gürcistan
12. Hırvatistan
13. İsrail
14. İtalya
15. Karadađ
16. Kıbrıs
17. Kuzey Makedonya
18. Letonya
19. Lihtenştayn
20. Litvanya
21. Macaristan
22. Malta
23. Man Adası
24. Moldova Cumhuriyeti
25. Monako
26. Polonya
27. Romanya
28. Rusya Federasyonu
29. San Marino
30. Sırbistan
31. Slovakya Cumhuriyeti
32. Slovenya
33. Ukrayna
34. Vatikan

Bu ülkelerden 32'si yalnızca Moneyval tarafından değerlendirilirken, İsrail ve Rusya için Moneyval ve FATF değerlendirme çalışmalarını ortak olarak yürütülmektedir.

Moneyval'ın faaliyetlerini yürütmek için bazı çalışma grupları kurduğu görülmektedir. Bu çalışma grupları; Ad Hoc³⁰ Uzmanlar Kurulu, Politika ve Değerlendirmelere İlişkin Danışma Kurulu ve Değerlendirmelere İlişkin Çalışma Grubu olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır.

Ad Hoc Uzman Grubu

Ad Hoc Uzman Gruplarının birincil işlevi, karşılıklı değerlendirme raporlarının kabul edilebilir bir nitelik ve tutarlılık düzeyinde olmasını sağlamaktır. Değerlendiricilere, genel kurula, başkana ve sekreterliğe karşılıklı değerlendirme sürecinde yardımcı olmak amacıyla ve aynı zamanda değerlendirilen ülkeler ile değerlendiriciler arasında hakem olarak hareket etmek amacıyla her bir karşılıklı değerlendirme için bir Ad Hoc Uzmanlar Grubu oluşturulmaktadır. Ad Hoc Uzmanlar Grubu, MONEYVAL, FATF, IFI'lar (International Financial Institutions, Uluslararası Mali Kurumlar) ve diğer FSRB'lerden(FATF Style Regional Bodies,FATF Benzeri Bölgesel Yapılar) (sekretarya üyeleri dahil) uzmanlar arasından gönüllü olanlarının seçilmesiyle oluşmaktadır.

Politika ve Değerlendirmelere İlişkin Danışma Kurulu

Politika ve Değerlendirmeler Danışma Grubu, MONEYVAL'ın küresel AML çalışmalarına yaptığı katkıların kalitesini artırmak amacıyla, MONEYVAL başkanına AML/CFT politikaları ile ilgili hususlar hakkında özel tavsiyeler sunmak için kurulmuştur. Grup, en fazla 10 uzmandan oluşmaktadır. Grubun çalışmaları, iki yıl için atanacak olan bir Başkan tarafından koordine edilmektedir.

Değerlendirmelere İlişkin Çalışma Grubu

Değerlendirmelere İlişkin Çalışma Grubu, Genel Kurul'a karşılıklı değerlendirme raporlarıyla ilgili teknik çözümler önererek MONEYVAL'e yardımcı olmaktadır. Çalışma grubu özellikle, genel kurulda görüşülmesi gerektiğini düşündüğü temel konuların bir listesini genel kurul öncesinde sekreterya ile birlikte hazırlamaktadır.

---

³⁰ Ad Hoc: Belirli bir amaç için kurulmuş olan.

SONUÇ

Kara para aklamanın önlenmesi ve terörün finansmanının engellenmesine yönelik düzenlemeler 1980'li yılların ortalarından itibaren ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu alanda uluslararası boyuttaki ilk girişim olan FATF'nin kurulması ile birlikte Avrupa Birliği'nin de kayıtsız kalmadığı ve 1991 yılından itibaren belirli aralıklarla FATF'nin tavsiye kararlarına da paralel olarak 5 adet direktif kabul ettiği görülmektedir. 1991 yılından 2018 yılına kadar AB bünyesinde kabul edilen bu direktifler genel olarak incelendiğinde her direktifin bir öncekinden daha ayrıntılı olarak düzenlendiği görülmektedir. Bunun sebebi ise kara para aklama eyleminin dinamik bir alan olması ve aklayanların gelişen teknoloji ile birlikte zaman içerisinde farklı yollara başvurmalarıdır. Bunun yanında ilk direktifler çok büyük oranda kara para aklamanın önlenmesine dair tedbirler getirirken, sonraki direktiflerde aynı oranda terörün finansmanının engellenmesine dair tedbirlere yer verildiği de görülmektedir. Direktiflerin içeriklerine bakıldığında genel olarak, direktife tabi gerçek ve tüzel kişilerin; müşterilerini tanımaları, müşterilerinin risk durumlarını analiz etmeleri ve buna göre öngörülen tedbirleri almaları gerektiği gözlemlenmekte olup, bununla birlikte terörün finansmanı ya da kara para aklanmasına yönelik herhangi bir şüphe halinde ulusal düzeydeki ilgili kuruma bu durumu bildirmeleri gerektiği görülmektedir. Böylece, her kurumun kara para aklama ya da terörün finansmanı konusunda kendi üzerine düşeni yapması yoluyla Avrupa iç pazarını ve finansal sistemin sağlamlığını tehdit eden bu iki faaliyetin minimize edilmesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Kaynakça

- 1) Committee of Ministers Resolution 13 on the statute of the Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL) (2013)
- 2) Council directive 91/308/EC on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering (1991)
- 3) Council directive 93/22/EEC on investment services in the securities field (1993)
- 4) Council directive 2001/97/EC amending Council Directive 91/308/EEC on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering (2001)
- 5) Council directive 2003/88/EC on concerning certain aspects of the organisation of working time (2003)
- 6) Council directive 2005/60/EC on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing (2005)
- 7) Council directive 2015/849/EC on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing (2015)
- 8) Council directive 2018/843/EC amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing (2018)
- 9) Dursun Hasan, Bankacılık Yoluyla Kara Para Aklanılması ve Alınması Gereken Karşı Önlemler, Kamu-iş Dergisi, Sayı 2, 2008
- 10) Kalem Murat, Akın Engin, Bankacılar Dergisi, Sayı 68
- 11) MASAK-TBB Çalışma Grubu, Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelenin Önemi: Türk Bankacılık Sisteminde İyi Uygulama Kılavuzu, Bankacılar Dergisi, Sayı 54, 2005
- 12) Resmi Gazete, 11 Şubat 1996, Sayı 2255
- 13) Tapan Mehmet Nuri, Avrupa Birliği (AA) Hukukunun Kaynakları Ve Ulusal Hukuka Etkileri Avrupa Adalet Divanı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi Sayı 52, 2005
- 14) Yılmaz Yeşim, Terörizmin Finansmanı Suçu, 2020
- 15) <https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/fatf-mali-eylem-gorev-gucu>
- 16) <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Eurostat>
- 17) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:l14527>
- 18) <https://www.coe.int/en/web/moneyval/moneyval-brief/structure>
- 19) <https://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/>